

26 november 2015

Betreft: Advies mbt subsidieaanvraag voor Natuur- en landschapssubsidie voor Koninklijke Houtvesterij het Loo

Geachte Heer XXXXXXXXXX,

Naar aanleiding van uw verzoek een advies te geven op de subsidieaanvraag voor Natuur- en landschapssubsidie voor de Koninklijke Houtvesterij het Loo, bericht ik u het volgende:

De vraag of de aanvraag door EZ kan worden goedgekeurd, is afhankelijk van de antwoorden op de volgende door u gestelde vragen:

1. Is de aanvraag ecologisch valide;
2. Is het aangevraagde bedrag voldoende gemotiveerd en in lijn met beheervergoedingen voor vergelijkbare activiteiten;
3. Is er voldoende afstemming met omringende (agrarische) natuurgebieden?

Tevens gaf u aan open te staan voor aanvullende adviezen die bij kunnen dragen aan het versterken van de beheer- en inrichtingsmaatregelen in het Kroondomein.

Onze eindconclusie luidt als volgt:

→ De aanvraag kan door EZ worden goedgekeurd, maar niet dan nadat aandacht is geschonken aan (en wat ons betreft ook werk is gemaakt van) een aantal door ons gemaakte opmerkingen.

Ter toelichting onderstaand onze uitgebreidere reactie:

1. Ecologische validiteit

Wat betreft onderbouwing van de beheertypen en beheerkeuzen, de beoogde functieveranderingen/ inrichting en de ecologische validiteit daarvan hebben we feitelijk weinig opmerkingen. Wij gaan er daarbij van uit dat één en ander conform het Natuurbeheerplan van de provincie wordt opgesteld, bovendien biedt KDHL als gecertificeerde partij de vereiste kwaliteitsborging.

In dit verband refereren we ook graag aan het Beheerplan Kroondomein Het Loo 2012-2022; een goed beheerplan, op basis waarvan ook het certificaat is toegekend. Ook de beheerstrategie voor het ANLb is naar onze opvatting van hoge kwaliteit.

Punt van aandacht: Uit de aanvraag is niet helemaal op te maken op basis waarvan gekozen wordt voor bepaalde beheertypen nieuwe natuur. De keuze voor bepaalde beheertypen lijkt vrij willekeurig, ook al zijn het waardevolle typen en is het conform het eigen beheerplan. Het is wenselijk dat aangegeven wordt in hoeverre de omvorming aansluit op provinciale ambities voor Gelderse NatuurNetwerk. N.b. het rapport dat opgesteld is door de Bosgroep is niet meegeleverd, mogelijk staan daar die keuzen beschreven.

Het ligt voor de hand dat de beheertypenkaart van KDHL getoetst wordt door de provincie aan de hand van het Natuurbeheerplan. We gaan er vanuit dat dat ook gebeurt, ook al wordt de subsidie verstrekt door het ministerie.

Mede in dat licht: Gelderland is de provincie met de meeste toegevoegde provinciale doelsoorten. Die provinciale Gelderse soorten vinden we niet (specifiek genoemd) terug in de beheerstrategie.

2. Motivering van aangevraagde bedrag

De beheervergoedingen volgen vanzelfsprekend uit de gangbare SNL-tarieven. Het is aan RVO om te beoordelen of deze kloppen op grond van de opgegeven oppervlakten.

3. Afstemming met omliggende natuurgebieden

De samenhang met andere natuurgebieden zou beoordeeld moeten worden aan de hand van het Natuurbeheerplan door de provincie. Wij troffen helaas geen informatie aan over samenwerking en afstemming met andere natuurgebieden en eigenaren, hetgeen ons inziens echter wel wenselijk is. Uit de aanvraag blijkt wel dat wordt gestreefd naar fysieke verbindingen (o.a. middels het verwijderen van rasters), maar de samenhang met de directe omgeving en concreet aanliggende terreinen dient naar onze mening explicieter geduid te worden. Met name in het licht van de ecologische samenhang en de keuze van te realiseren natuurbeheertypen. Samenwerking en afstemming zijn mede van belang voor de efficiëntie van beheer en kostenbeheersing.

Een van de kenmerken van collectief agrarisch natuur en landschapsbeheer is dat er samengewerkt wordt tussen agrariërs onderling en met relevante partijen en omliggende terreineigenaren die bijdragen aan het bereiken van doelen. Dit zien we in deze aanvraag niet terug, omdat het wel een heel bijzonder "collectief" van één organisatie betreft. Wij adviseren de aanvraag op dit aspect nog aan te vullen.

4. Overige opmerkingen:

Particulier vs collectief:

De aanvraag betreft een bijzondere vorm van lumpsum omdat hier zowel SNL natuur, recreatie, ANLb 2016 en SKNL in vervat zijn. De vraag is of de certificering voor SNL particulier natuurbeheer tegelijkertijd voldoet als certificaat voor de aanvrager als "collectief"? Waarschijnlijk wel, omdat de specifieke certificeringseisen aan een gangbaar collectief van agrariërs (zoals regels voor sanctiebeleid, interne controle en klachtenprocedure etc.) hier niet van toepassing zijn. De vraag is dan echter nog wel welke partij beoordeelt of aan de overige eisen van collectief ANLb wordt voldaan. Het betekent dat (in plaats van de provincie) het ministerie een controlerende rol moet vervullen met name i.v.m. de Europese subsidiecofinanciering (indien hier van toepassing).

Integratie natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer:

Als er één beheerder/collectief is in Nederland die in staat zou moeten zijn om een integrale beheerstrategie op te stellen met een optimale afstemming tussen natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer, dan is het wel het Kroondomein. Aan die integratie wordt nu enigszins gestipt (paragraaf 7.5 Overgang bos-agrarisch).

Het zou wat ons betreft een uitdaging voor het KDHL kunnen zijn om hier (in de nabije toekomst) meer werk van te maken. Inzicht in het effect van beheer op doelsoorten in het agrarisch natuurbeheer zou vergroot worden als ook helder is hoe het agrarisch natuurbeheer en het natuurbeheer op elkaar zijn afgestemd ten behoeve van de gebieds- en soortgerichte aanpak.

Monitoring:

De monitoringsaanpak wordt wel beschreven voor wat betreft de natuurbeheertypen, maar niet voor de terreinen en doelen die onder de collectieve aanvraag ANLb vallen. Dat zou ook onderdeel moeten zijn van de aanvraag. Het is wenselijk dat aangegeven wordt hoe de verzamelde monitoringgegevens beschikbaar worden gesteld ten behoeve van provinciale rapportage (NDFF, via soortenorganisaties, naar provincie?).

Verantwoording:

Er wordt aangegeven dat "na elk kalenderjaar tussen het Ministerie van Economische Zaken en KDHL overleg plaatsvindt en een verantwoording wordt overlegd voor de verstrekte subsidies. Tevens zullen op dit soort momenten nadere afspraken worden gemaakt voor het lopende jaar."

Bij andere terreinbeheerders in de provincie dient in het kader van de lumpsum een periodiek gesprek plaats te vinden over o.a. de realisatie van provinciale doelen (bijv. jaarlijks/driejaarlijks). Het lijkt ons daarom van belang dat KDHL, met zijn grondbezit onderdeel van het Geldersch NatuurNetwerk, ondanks de subsidierelatie met EZ ook periodiek overlegt met de eigen provincie, mede met het oog op punt 3 hierboven.

Beoordeling
■■■■, Alterra

Ze doen niet zozeer verkeerde dingen, maar houden vooral een slag om de arm en leggen geen expliciet verband tussen wat ze zien en wat ze gaan doen. Lerend beheer blijft daardoor vaag , ■■■■

> Het beheerplan is zorgvuldig opgesteld, met veel kennis van zaken waar het beschrijving van het terrein betreft, het voorkomen van de soorten en het benoemen van factoren die van belang zijn voor het duurzaam voortbestaan van daarmee verbonden soorten.

>

> Een aantal kritische punten, meer specifiek:

> - er wordt regelmatig gewag gemaakt van gidsoorten. Voor zover ik weet gaat het dan om de soorten die in de regeling als de doelsoorten worden aangeduid. Verder worden ook genoemd 'supersoorten en parelsoorten. Wat daaronder wordt verstaan wordt niet duidelijk gemaakt.

> - er is een kaartje opgenomen met droge en natte dooradering (fig 10). Een bronvermelding of wijze van totstandkoming ontbreekt. Is het overgenomen van de provincie? Zelf opgesteld? Overgenomen uit het IPO-rapport van voorjaar 2015? Inzicht hierin bepaalt de status ervan.

> - Ik kan niet zo makkelijk zien in hoeverre de te beheren percelen daadwerkelijk liggen in de op de kaart aangegeven droge en natte dooraderingsgebieden, of in de open grasland- of open akkergebieden.

> - bij de pakketten worden regelmatig botanische pakketten genoemd. Zijn dit uit de oude regeling doorlopende doelstellingen? Botanische soorten zijn immers geen onderdeel van het ANLb-2016.

> - de beheerhandelingen worden regelmatig als optie beschreven, als mogelijkheid die wordt overwogen. Dat geeft weinig houvast over wat de beheerprestatie daadwerkelijk zal zijn. Dit geeft een sfeer van vrijblijvendheid.

> - het zou mooi zijn wanneer in een tabel het verband zichtbaar wordt gemaakt tussen beheerpakketten en de te bevorderen soorten. Bijlage 3 geeft de deelgebieden aan; daarnaast graag een tabel met dezelfde soorten en welke pakketten/leefgebiedtypen daarop gaan sturen.

> - Het zou mooi zijn wanneer de beheerhandelingen cq de realiseren omstandigheden scherper in verband zouden worden gebracht met de randvoorwaarden van de beoogde soorten en hoe daarop gaat worden gestuurd.

> - Er wordt melding gemaakt van lerend beheer. Heel goed! Hoe dat precies wordt ingevuld is niet uitgewerkt. Hoe sluit de monitoring erop aan?

> - Er wordt gemonitord. Niet aangegeven wordt welke methode wordt gehanteerd. Voor lerend beheer is inzicht daarin essentieel.

Beheer Kroon- en Staatsdomeinen
 gelderland

De beheerstrategie is goed afgestemd op de natuurdoelen uit het provinciale natuurbeheerplan. Ook de omvorming van landbouwpercelen naar natuur wordt opgepakt en voortgezet. Binnen het agrarisch beheer wordt gestreefd naar natuurrijke akkers en graslanden. Mede op advies van SOVON wordt de functie van deze percelen voor vogels geoptimaliseerd. Kortom, het beheerplan zit goed in elkaar.

Wat betreft de uitvoering zou ik aandacht willen vragen voor de volgende punten:

- In beginsel zijn wij zeer terughoudend waar het gaat om bemesting, omdat de meeste graslanden in Gelderland een landbouwvoorgeschiedenis hebben waardoor grote hoeveelheden van vooral fosfaat reeds in de bodem aanwezig zijn. Bemesting leidt dan snel tot verrijking met distels en brandnetels.
- Bemesting moet niet in dienst staan van het behouden van landbouwproductie, maar van het behouden en ontwikkelen van biodiversiteit. Waar het gaat om verschraalde droge, zure graslanden kan bekalken en het toepassen van ruige mest of compost inderdaad gunstig zijn. Overigens kan ook via (na-) beweiding het bodemleven gestimuleerd worden.
- Ook met het inbrengen van soorten zijn wij terughoudend. Kenmerkende soorten van droge graslanden als biggekruid, grasklokje, duizendblad en grasmuur zijn veelal nog wel in perceelsranden aanwezig en kunnen zich snel uitbreiden.
- Het plan geeft niet aan hoe de afspraken met de grondgebruikers worden vastgelegd. Het lijkt alsof het gegeven dat de gebruikers biologisch werken, als voldoende garantie wordt gezien dat ook aan de pakketvoorwaarden wordt voldaan. De zinsnede bij het deelgebied Uddel: "De pachter werkt niet biologisch, maar zegt verantwoord gebruik te maken van bestrijdingsmiddelen en meststoffen.", wekt de indruk dat hier heldere afspraken ontbreken. Het is daardoor niet duidelijk of voldoende afrekenbaar is vastgelegd, welke prestatie de pachter levert voor zijn beheervergoeding.

████████████████████, 1 december 2015